

Dugotrajno nezaposleni mladi: obilježja i odgovori politike

Uvod

Unatoč znakovima poboljšanja na tržištu rada mladih u cijeloj Europskoj uniji od 2014. godine, i dalje je prisutna zabrinutost u pogledu visoke razine nezaposlenosti mladih i dugotrajne nezaposlenosti mladih. Iako je jasno da dugotrajna nezaposlenost mladih nije novi izazov politike za Europu, uvriježeno je mišljenje da ona nakon pogoršanja uzrokovanog gospodarskom krizom iz 2008. godine trenutačno pogađa širi raspon mladih nego ikada prije, od osoba s visokim obrazovanjem do mladih koji su u najnepovoljnijem položaju. Raširenost dugotrajne nezaposlenosti mladih također se znatno razlikuje između država članica EU-a te su tijekom vremena nastale primjetne razlike. Iako je od nastanka krize većina država članica zabilježila porast stopa dugotrajne nezaposlenosti mladih, čini se da brojne zemlje upravljaju ovim izazovom politike uvođenjem odgovarajućih mjera potpore.

U ovoj je studiji predstavljen detaljan pregled dugotrajne nezaposlenosti mladih u Europi. Studijom se nastoje utvrditi čimbenici koji povećavaju rizik da će mlada osoba tijekom 12 mjeseci ili više biti bez zaposlenja te analizirati učinci s trajnim posljedicama koje to ima na dugoročnu dobrobit, kao i na prihode i mogućnost zapošljavanja. Osim toga, u studiji se razmatraju inicijative politika deset država članica kako bi se utvrdili uspješni pristupi rješavanju tog pitanja politike.

Kontekst politike

Kako je istaknuto u prethodnom istraživanju, mladi se mogu relativno dobro nositi s kratkim razdobljima nezaposlenosti. Međutim, vjerojatno je da će dugotrajna nezaposlenost imati učinke s trajnim posljedicama na buduće sudjelovanje na tržištu rada kao i na dohotke tijekom života, što može uzrokovati socijalnu isključenost. Kako bi se smanjio rizik od nastanka „obilježene generacije”, nedavno pokrenuto Jamstvo za mlade pruža najvažniji okvir politike u pogledu mjera kojima se

sprječava dugotrajna isključenost mladih. Razdoblje intervencije od četiri mjeseca unutar kojeg svaka mlada osoba mlađa od 25 godina dobiva ponudu zapošljavanja, nastavka obrazovanja, naukovanja ili pripravništva važan je temelj ranog pokretanja kojim se sprječava dugotrajna nezaposlenost. Osim Jamstva za mlade, Preporuka Vijeća o uključivanju dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada od 15. veljače 2016. čini još jedan stup za intervencije politike na razini država članica. Iako ta preporuka nije usmjerena izričito na mlade, široko je prihvaćena činjenica da su nezaposlenost mladih i dugotrajna nezaposlenost najvažnije posljedice krize i izazovi koje je potrebno riješiti na razini EU-a i država članica.

Ključni rezultati

- Dugotrajna nezaposlenost više pogađa mlade nego druge dobne skupine. U 2016. godini 5,5 % aktivne populacije mladih u Europi u dobi od 15 do 24 godine bilo je dugotrajno nezaposleno. Ovaj je udio viši od zabilježenog udjela koji se odnosi na radnike u najproduktivnijoj dobi i starije radnike (3,9 % za obje skupine). To znači da je dugotrajno nezaposlena gotovo jedna trećina (29,5 %) nezaposlenih mladih osoba. Situacija se ipak znatno poboljšala od 2013., kada je gotovo 8 % aktivne populacije mladih bilo dugotrajno nezaposleno. Međutim, u 2016. godini gotovo 1,3 milijuna mladih u EU-u bilo je bez zaposlenja i aktivno tražilo zaposlenje najmanje 12 mjeseci.
- U ovoj je studiji utvrđeno da su nedostatak obrazovanja i nedostatak radnog iskustva dva glavna čimbenika koji utječu na povećanu vjerojatnost da će mlada osoba postati dugotrajno nezaposlena.

- Analizom su potvrđeni učinci s trajnim posljedicama koje rano doživljena dugotrajna nezaposlenost može imati na cjeloživotne ekonomske ishode u mlade osobe. Konkretno, iako učinak s trajnim posljedicama u pogledu zapošljavanja uglavnom nestaje tijekom vremena, potvrđena je veća vjerojatnost da će se dugotrajno nezaposlene osobe pri ponovnom ulasku na tržište rada zaposliti kao polukvalificirani i nekvalificirani radnici. Nadalje, prijašnja i rana iskustva dugotrajne nezaposlenosti tijekom cijelog života negativno utječu na ostvarivanje zarade i imaju za posljedicu smanjene prihode.
- Dugotrajna nezaposlenost dramatično utječe na nekoliko dimenzija dobrobiti mladih. Ona ponajprije smanjuje cjelokupno životno zadovoljstvo, a važno je napomenuti i da povećava rizik od socijalne isključenosti i istodobno smanjuje optimizam u pogledu budućnosti. U usporedbi s ostalima iz iste dobne skupine, uključujući kratkotrajno nezaposlene, također je veća je vjerojatnost da će dugotrajno nezaposleni biti u nepovoljnom položaju.
- U novije vrijeme i tijekom duljeg razdoblja države članice provele su niz mjera politike kojima je cilj poduprijeti ponovno uključivanje osoba koje su dulje vrijeme bile isključene s tržišta rada. U analizi deset takvih mjera politike zabilježeni su raznoliki pristupi, ovisno o iskustvima pojedinih zemalja s dugotrajnom nezaposlenošću mladih. One se kreću u rasponu od preventivnih i reintegracijskih pristupa do strukturnih reformi kojima je cilj ukloniti prepreke pristupu mladih na tržište rada.
- U analizi je naglašeno kako je nužno da programi započinju detaljnom procjenom pojedinačnih potreba te da se razvijaju u smjeru koji je prilagođen pojedincu, jer dugotrajno nezaposlene osobe uglavnom imaju posebne potrebe i obilježja koji se razlikuju od potreba ostalih nezaposlenih osoba.

Pokazatelji politike

- Uspostavljanje kontakta s dugotrajno nezaposlenim mladim osobama prvi je korak prema ponovnom uključivanju. Dok tradicionalni oblici komunikacije mogu biti skupi i prilično neučinkoviti, uporaba alternativnih kanala, posebno internetskih alata kao što su namjenske internetske stranice i društveni mediji, može biti učinkovita i isplativa opcija.
- Potreban je širok pristup kako bi se poboljšala zapošljivost te skupine osoba. Treba ih ponovo motivirati i upravljati njihovim očekivanjima. Nastojanja bi trebalo usmjeriti na izgradnju pouzdanja i povjerenja u institucije koje ih nastoje zaposliti, koji su mogli biti narušeni prethodnim negativnim iskustvima.
- Prilagodljive izvedbe, decentralizirana provedba, sudjelovanje dionika i bliska suradnja s relevantnim sudionicima, osobito s lokalnim poslodavcima, važni su pokretači uspješnosti takvih inicijativa. Uvriježeno je mišljenje da poslodavci moraju sudjelovati u mjerama politike koje pomažu mladima u uključivanju ili ponovnom uključivanju u svijet rada, po mogućnosti u osmišljavanju i provedbi projekata.
- S obzirom na brojne razine poteškoća s kojima će se dugotrajno nezaposlene mlade osobe vjerojatno suočiti, potreban je višedimenzionalan odgovor politike koji uključuje inovativne nove pristupe u osmišljavanju i provedbi politike. Stoga je holistički pristup prilagođen pojedincu i usmjeren na mlade osobe od ključnog značaja za vraćanje mladih na pravi put. Takav pristup sadržava elemente kao što su savjetovanje, mentorstvo, upućivanje na specijaliziranu potporu, obuka i zapošljavanje prilagođeni potrebama, kao i prilagodljiva i održiva potpora tijekom svih faza programa.

Dodatne informacije

Izvešće Dugotrajno nezaposleni mladi: obilježja i odgovori politike dostupno je na internetskoj stranici www.eurofound.europa.eu/hr/publications.

Više informacija može vam pružiti Massimiliano Mascherini, voditelj istraživanja, a možete mu se obratiti na adresu: mam@eurofound.europa.eu.